

OP ONDERZOEK UIT

DRIE SCHOLEN OP WEG NAAR MEER
KENNISGEDREVEN WERKEN

DR. MOLLERCOLLEGE

DE START

WAT VERSTAAN WE ONDER KENNISGEDREVEN WERKEN?

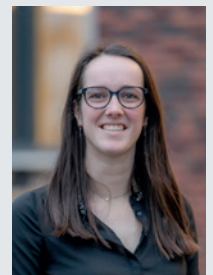
Evidence-informed. Onderzoeksmatige cultuur. Onderzoekende houding. Het zijn begrippen die we steeds meer horen. Scholen willen onderzoek gebruiken om beleidsmatige keuzes te maken en te onderbouwen, de onderwijskwaliteit te verbeteren en/of de professionalisering van leraren te stimuleren.

Met 'kennisgedreven werken' hebben we het over een integrale benadering. De basis ligt in het reflecteren op (en daarmee het verbeteren van) het handelen van de organisatie of de individuele onderwijsprofessional. Het gaat om het benutten van kennis, zowel uit onderzoek als uit de praktijk, door bijvoorbeeld (praktijkgericht) onderzoek te doen of schooldata te analyseren en - dat is een essentieel onderdeel - dat toepassen in het werk. Bij kennisgedreven werken is - idealiter - de hele school betrokken. Bestuur, schoolleiding en onderzoekscoördinator spelen in dit proces een belangrijke rol.

OVER DEZE SERIE

Dit schooljaar volgen we drie scholen die bezig zijn met een ontwikkeling richting meer kennisgedreven werken. We kijken mee met schoolleiders, onderzoekscoördinatoren, docenten en bij één school met een lector. Hoe ervaren zij het proces? Wat zijn de opbrengsten en meerwaarde voor de organisatie, voor het onderwijs en voor de personen zelf? En welke obstakels komen zij tegen? Wat doet de ontwikkeling met de professionalisering van leraren?

De komende maanden bundelen we de ervaringen van deze scholen. In het eerste artikel van deze serie maken we kennis met de scholen en de betrokkenen. Zij vertellen over hun ambities en motivatie als het gaat om kennisgedreven werken. Het voorjaar van 2021 vormt een reflectiemoment. Dan verschijnt een eindpublicatie waarin de scholen terugblikken op hun traject en ontwikkeling. En delen zij hun kennis en inzichten met de sector. Maak kennis met het Dr. Mollercollege.

COACHING ALS VLEGWIEL

KENNISGEDREVEN WERKEN OP HET DR. MOLLERCOLLEGE DE START

Het Dr. Mollercollege is een van de vier scholen van de OMO Scholengroep De Langstraat in Waalwijk. Een aantal jaren geleden heeft de scholengroep een eigen huisacademie opgericht om docenten de kans te geven permanent met hun professionele ontwikkeling bezig te zijn. Daarnaast zijn onderzoek doen en onderzoekend handelen een belangrijke motor voor de individuele docenten voor de school. Kees Maas is directeur, Helma van der Kamp is coördinator academie en onderzoek van de gehele scholengroep.

Voor Maas is het belang van onderzoek groot, het brengt heel veel zaken bij elkaar. “Onderzoek is een aanjager van het leren. Niet alleen voor docenten die onderzoek doen, ook voor de grotere groep. We willen als school dat iedereen in beweging blijft, je persoonlijke ontwikkeling moet je permanent onderhouden. Die cultuur, dat je jezelf continu verbetert, begint te groeien in onze school. Net als de cultuur van de theoretische basis: initiatieven en keuzes met onderzoek onderbouwen. Voor mij is het belangrijk dat mensen veel meer bewust zijn van hoe leren gaat bij leerlingen en daar naar handelen. Dat heeft een positieve weerslag op het onderwijs, op de pedagogiek en op de didactiek.”

“We komen vanuit een ‘old school’-situatie”, zegt Van der Kamp. “Er werd wel onderzoek gedaan, maar alleen door individuele docenten. Het effect in de school was beperkt. Samen met de academie-coördinatoren van andere scholen binnen de Academische Opleidingsschool (AOS) West-Brabant hebben we gekeken naar vormen van onderzoek en hoe we onderzoek veel effectiever kunnen inzetten. Een uitkomst was dat we meer praktijkgericht onderzoek willen dat gelijk opgaat met de schoolontwikkeling.”

**“Onderzoek is een
aanjager van het leren.
Niet alleen voor docenten
die onderzoek doen, ook
voor de grotere groep.”**

Kees Maas directeur

Een aantal jaren geleden is de school gestart met een nieuw onderwijsmodel. Daarbij staan eigenaarschap en zelfverantwoordelijkheid van de leerling centraal. “De inhoud van dat model is groeiende. Vanuit de docenten kwam wel een aantal prangende vragen. Hoe organiseer je dit type onderwijs? Wat betekent het om leerlingen meer ruimte te geven en zelf keuzes te laten maken? Hoe begeleid je dat, hoe coach je leerlingen? Op de laatste vraag hebben we een werkgroep opgericht met docenten die met de vraag aan de slag gingen. Alleen, na een tijd kwamen ze niet verder. Toen zijn we binnen onze Academische Opleidingsschool een ontwikkelgroep gestart, onder begeleiding van Fontys Hogescholen.”

“Nog even terug naar het begin”, zegt Maas. “Soms ontstaan mooie initiatieven door toevalligheden. Binnen OMO hebben we meerdere Academische Opleidingsscholen, vijf jaar geleden hebben we ons aangesloten bij de AOS West-Brabant. Als directie van het dr. Mollercollege wilden we graag de kar trekken om te kunnen pionieren voor de scholengroep. We zagen het belang van een dergelijk instituut voor onze mensen. Het gaat niet om alleen het opleiden van nieuwe mensen, maar ook je docenten uitdagen en faciliteren om zich te ontwikkelen.” Ook richtten de vier scholen de Langstraat Academie op. “Binnen de Academie organiseren we laagdrempelige activiteiten, mensen hebben de keuze uit cursussen en lezingen op allerlei thema’s. Meestal duurt een cursus twee avonden. Naast een goede spreker en inhoud, zorgen we voor een goede maaltijd. In het pre-corona-tijdperk hadden we vaak 70 tot 100 mensen per avond. Wil iemand zich verder verdiepen op een onderwerp? Dat kan ook, we zoeken samen naar aanbod dat breder en dieper gaat. Er is dus al langer een onderzoeksbeweging op gang, de ontwikkelgroep is daar een nieuw onderdeel van.”

“Wil je meer mensen mee krijgen dan zul je de resultaten en de meerwaarde moeten laten zien”

Helma van der Kamp onderzoekscoördinator

VANUIT DE ONTWIKKELGROEP COACHING

JUDITH WERTHER,
DOCENT NEDERLANDS

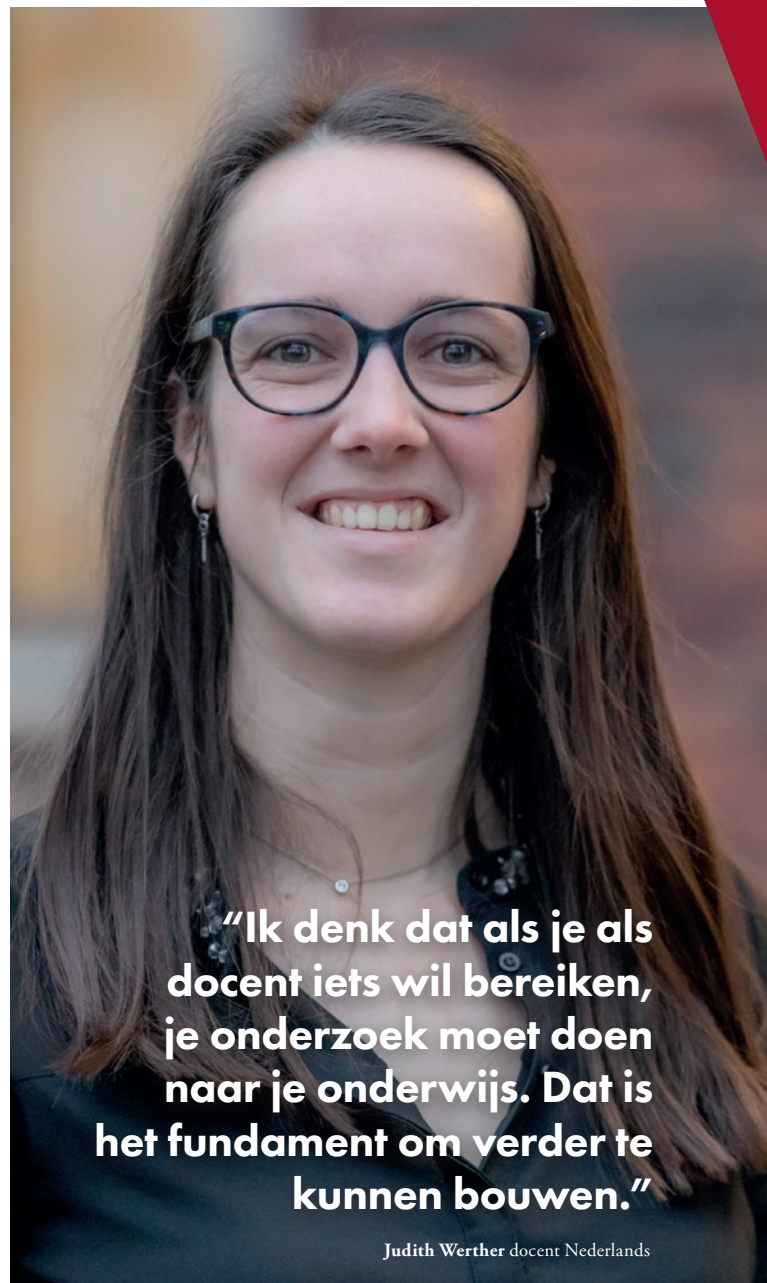
“Drie jaar geleden ben ik afgestudeerd aan de Fontys-lerarenopleiding. Zo lang ben ik dus nog geen docent. Ik wist al sinds mijn zevende dat ik het onderwijs in wilde. Het is mooi en betekenisvol om mensen te helpen met leren en met vraagstukken waar zij voor staan. In eerste instantie dacht ik dat ik basisschooljuf wilde worden, maar tijdens een stage merkte ik dat die leeftijdsgroep niet zo bij me past. In het middelbaar onderwijs voel ik me veel meer op mijn plek.

Tijdens de opleiding heb ik alleen bij mijn afstuderen onderzoek hoeven doen, en dat was ook op de klassieke manier. Dat vind ik jammer, ik liep er toen tegenaan hoe ik zoiets moest aanpakken. Hoe baken je je onderwerp af? Wat zijn de stappen die je moet zetten? Hoe trek je op een goede manier de conclusies?”

PERSOONLIJKE ONTDEKKINGSTOCHT

“Onder andere om die reden vind ik het fijn om deel uit te maken van de Ontwikkelgroep Coaching. Wellicht wil ik een master doen, dan is onderzoek een veel groter deel van je studie. Dit traject is voor mij dus een ontdekkingsstocht. Vind ik onderzoek doen leuk? Past het bij mij? Daarnaast is het een mooie manier om mezelf te ontwikkelen. Tot nu toe ben ik best voorzichtig, ik spreek me niet zo snel uit. Het is een podium om te groeien als professional. Misschien dat ik daarom ook gevraagd ben.

En de inhoud spreekt me aan. Zoals Kees en Helma aangeven, bij docenten leeft heel erg de vraag: hoe coach je leerlingen op een goede manier? We willen ons onderwijs op die manier gaan vormgeven, we zien de meerwaarde, maar de invulling blijft lastig. Ons streven als ontwikkelgroep is duidelijkheid scheppen voor docenten en leerlingen. Wat zou coaching moeten inhouden binnen het onderwijs op het Dr. Mollercollege? Het lijkt me mooi om op dat onderwerp een aanspreekpunt te worden voor mijn collega's.”

“Ik denk dat als je als docent iets wil bereiken, je onderzoek moet doen naar je onderwijs. Dat is het fundament om verder te kunnen bouwen.”

Judith Werther docent Nederlands

DOORLOPENDE LEERLIJN SPREEKVAARDIGHEID

“We hebben net onze eerste bijeenkomst gehad. We zijn met vijf docenten, vanuit Fontys Hogescholen nemen lerarenopleiders Margriet Smits en Willem Maurits deel. Zij hebben vooral een begeleidende rol, ze stellen de juiste (kritische) vragen en helpen ons het onderzoek op te stellen. Tijdens de bijeenkomst heeft iedereen zijn of haar ideeën kunnen voorleggen. Met de input en de feedback van de groep kom je weer een aantal stappen verder.

Mijn collega Peter Antonissen en ik hebben gekozen voor onderzoek naar een doorlopende leerlijn spreekvaardigheid en de rol van coaching daarin. Peter is coördinator van Pharos, een programma bij ons op school voor leerlingen die meer willen. We zien dat deze leerlingen vaak spreekangst hebben. Sowieso is binnen onze school, ook in mijn sectie, nog te weinig aandacht voor spreekvaardigheid. Het eindproduct moet een doorlopende leerlijn zijn met rubrics, gedragen door het team. Peter en ik werken aan de opzet; daarvoor spreken we met mensen binnen en buiten de school. We zijn net gestart, we verwachten dat het redelijk wat tijd gaat kosten, dus we hopen dat er genoeg tijd vrij wordt gemaakt.”

BRUIKBAAR VOOR JEZELF EN ANDEREN

“Door hiermee bezig te zijn, vorm ik meer en meer een beeld van onderzoek in de school. Ik denk dat als je als docent iets wil bereiken, je onderzoek moet doen naar je onderwijs. Dat is het fundament om verder te kunnen bouwen. Als je bijvoorbeeld een nieuwe lesmethode wil introduceren moet je weten of je aannames kloppen. Ga je de doelen halen die voor ogen hebt? Het resultaat van het onderzoek moet geen papieren tijger worden, het moet bruikbaar zijn voor jezelf en je collega's.”

De volgende keer spreken we alle betrokkenen opnieuw. Ze vertellen hoe ze zich verder hebben ontwikkeld en waar de school nu staat. We gaan verder in op hun rol in de ontwikkeling naar meer kennisgedreven werken en vragen ze om tips: welke praktische tips hebben hen geholpen? En welke wetenschappelijke literatuur raden ze aan?

